

BUDA-PESTA

9 Ianuariu st. v.
21 Ianuariu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 2.

ANULU XIII.
1877.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

DÓMN'A STANCA.

— Studiu istoricu. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj (Urmare)

Dreptulu canonicu regulà tóte relatiunile familiei, dar nu totu-de-una si de toti dispositiunile sale erá observate. Cei puternici, boerii si mai alesu unii din domnii crescuti in léganulu coruptiunii din imperiulu turcescu, dispunendu de o putere fara margini, lipsiti de respectu catra religiune si societatea pe care avea sè o dirriga, — versau prin nelegiuirile si desfrêulu loru veninulu disolvatoru alu corpului socialu, pangarindu famili'a, batjocorindu moravurile, comitiendu totu ce tirani'a si unu sufletu degradatu potu sè dicteze.

Concubinagiulu incepù a se 'ntinde cá o rana distrugátore in societate, si a sapá la temelile institutiunii casatoriei. De si legea escludea de la mostenire pe bastardi — cari in limbagiulu de atunci purtá numele de *copii* (*),

(* Chrisovulu lui Mircea-voda din 1557, la archiv. stat. din Bucuresci, doc. ep. Ramnicu, leg. nr. 82 : „a avutu Anca pira cu frate-seu; si asiá piriá Radulu pe sor'a lui Anca inaintea domniei mele, cumca . . . este *copila*.” — Mai vedi document. de la not'a urmatóre. — Marula, fic'a nelegitima a lui Mihaiu Vitézulu se esclude prin chrisov. lui Alesandru Iliasiu din 1616 (doc. monastirii Cozia, leg. nr. 24 la Arch. st. din Bucur.) de la mostenirea lui Mihaiu. — Cronic'a lui Urechia, ed. Cogaln. I, 113 : „N'a fostu

spre deosebire de cei legitimi desemnati cu acel'a de *feciori* séu *cuconi* — numerulu loru inse erá fórte mare si actiunea legii nepu-tinciósa.

Unii domni, de si casatoriti, aveau 10 pana la 12 concubine⁽⁵⁾

Éca ce dice unu mitropolitu grecu, Matheiu de Pogonia, care a traitu in tiéra sub domniile lui Radu Sierbanu Basarabu, urmatorulu lui Mihaiu-voda, ale lui Radu Michnea, Gavriila Movila si Alesandru Voda, si care a figuratu chiar in divanulu domnescu cá judecatoru : „Déca te-ai insuratu (se adresséza catra Alesandru voda) inse, practica infrêna-rea si pazesce credinti'a de sotiu, care e corón'a barbatului; iubesce-ti dóm'n'a si nu te

Bogdanu-voda fecioru cu cununia, ci *copilu* lui Alesandru-voda.“

(5) „Neogociations de la France dans le Levant“, par E. Charrière, Paris, 1860, t. III, p. 924; t. IV p. 78. Importantu pentru moravuri este si docum. de la Michnea voda (din an. 1586, leg. mitropol. nr. 8), care aréta cum sub Aless. voda. „Dispotu a cerutu sè gonésca din averea parintésca pe surorile sale, căci si elu e frate bunu cu dinsele dintr'unu tata si dintr'o mama. Ér Stanca si Nésca, surorile lui Dispotu, asiá

uitá la alta muiere, cà se mania Dumnedieu!...“ (6).

Clerulu nu avea nici prestigiulu moralu nici celu politicu, pentru a puté infréná poftele cele iuti ale puterniciloru, si a 'ntórce la calea drépta oile ratecite. Ignoranti in culme, nesciindu decátu sè manance colivele si colacii ce li se aducea (7), preotii erau despretiuiti, obiectulu de risu alu tuturoru anecdoteloru si istorieloru scandalóse (8).

Adeverat'a morala crestina, nici intielésa séu practicata, se cufundà intr'o sclavía ipocrita, séu in implinirea numai a formeloru esterne ale cultului; observàri rigide ale tuturoru posturiloru de peste anu; sfinții amestecati pana si 'n betiile si orgiile celoru pravoslavnicí (9); monastiri si biserici innaltiate de aceia si ómeni ale carora mani erá mângite 'n sangele nevinovatu alu supusiloru loru; inzestrate adesea cu averea veduveloru si orfaniloru desmosteniti prin simpl'a vointia a tiranului. Erá destulu o usióra banuiéla, pentru cá beiuulu incungiuratu de sbiri turcesci sè-si implante hangerulu in rarunchii boeriloru, sè le confiscé averile pe sém'a domniei si sè lasé astfelu intregi familie in préd'a miseriei. Ar trebui pén'a lui Tacitu, pentru a descrié negrele fapte ale unui Mircea celu Reu, Alesandru, Dómn'a Chiajua, Michnea Turcitulu!

Boerii favoriti ai curtii tiranisau la rëndulu loru poporulu, care de pe acum, saracitu de angarele si totu felulu de dajdii, incepuse a se vinde cu pamentulu lui cu totu la cei avuti: domni, boeri séu calugari. Impositele din fia-care judetiu fiindu arendate la persóne influente, aceste aveau la rëndulu loru ómeni

au piritu inprotiva lui, cà nu le este frate adeveratu...“

(6) *Οεροία τῶν Κατὰ Τὴν Ουθρο-Βχαχίαν τεικεδενῶν*, Venetia 1785 la Papiu: „Tesauru de monumente istorice“, Bucuresci 1862, t. I. p. 366.

(7) Matheiu de Pogouiania, op. cit. p. 370: „preotii nu sciu sè boteze, nu sciu sè face liturgia; candu le vorbesci de misteriele credintiei, stau si se mira, cá si cum le-ai vorbí de lucruri de pe alalta lume; barbari'a loru e completa, nesciindu decátu sè manance colivele si colacii ce le aducu.“

(8) Idem, p. 360, 361.

(9) Idem, p. 369: „Béu (boerii) in numele lui Dumnedieu, béu pentru Pré-curat'a, béu pentru toti sántii pe rëndu, pana ce ne mai putendu luptá, cadu morti si remanu lungiti cá porcii; nu béu si sè taca, ci amesteca in paharele loru si pe santi si-i facu betivi cá pe sine.“

necessari pentru esecutiune si cari se numiau *ciocoi*. (10)

Boerii pe la finele secolului alu XVI-le incepusera a se amestecá si 'n afacerile religiose. Alegerea igumeniloru de la monastiri erá consacrata de legile canonice si prin chrisóvele fundatoriloru a se face de insi-si calugari si dintre calugarii locuitori in manastire. E bine, boerii, mituiti cu bani si daruri de catra calugarii greci de pe la muntele Athos, precupetiau egumeniile, cum vizirii si favoritele Sultanului la Constantinopole precupetiau tronulu Tierii-Romanesci. Lacomii de avere, ei schimbau desu pe acesti „mincinosi, ieromonaci séu lupi imbracati in piele de óie“ — cum i numesce patriarchulu Tierigradeanu in chrisovulu seu din 1592 (11), pentru a luá mita de la mai multi, si prin acést'a se prepadiá lucrurile monastiresci si se introducea coruptiunea si immoralitatea pana si 'n sanctuarele lui Christu!

Comerciulu se aflá pe man'a Armeniloru — numiti si *Gélepi*, — a greciloru, a ovreiloru si a altoru straini, cari aduceau marfuri: atlazuri, taftesiesci, giuvaericale de prin Venetia, Constantinopole, Polonia (12), si exportu productionile agricole si animalele domestice ale tierii. Imprumuturile de bani se facea cu neaudite *camete* (13), si creditorii — in de regula negutiatori straini — la casu de neplata puteau spre despagubire deveni stapani pe averea imobiliara a debitoriloru loru. Cele de mai multe ori inse déca détorniculu erá din

(10) Idem, 357: „Inca unu lucru, pré lumine dómne, se cade sè mai faci: administréza bine tiér'a ta, si ordina servitoriloru tei si celoru ce stringu dările, sè nu nedreptatésca, sè nu despóie pe saraci cá iniciarii, càci nu mai e indointia, cauta s'o scii, cà tiér'a ta se despopóra de mult'a greutate, de nedreptatea ce *cioconicii* (τσοκόντιτες) facu pe aici prin provincia. Candu i tramiti unde-va prin tiéra, pèrlescú si ardu pe saraci cá in flacarile focului...; bietii tei supusi, ne mai putendu rabdá crudele nedreptatiri, grelele dări ce li se ceru necontentitu, si-lasa caminele, fugu si implu marginile Ardélului... Fa bine, pré lumine dómne, de-i usiuréza putinu si-i scapa de *cioconicii*.“

(11) Condie'a nr. 105 rosiiu, pag. 120, sectiunea istorica, la arch. stat. din Bucuresci.

(12) Mateiu de Pogouiania, op. cit. p. 369.

(13) Docum. Ep. Râmnicu, leg. nr. 34 la Arch. stat. din Buc., chrisovu din 1587 alu lui Michnea voda: „dupa aceea vediendu, (pe mai multi ómeni), parintele vladica (Michailu) la multele loru nevoi si détortii, si ingreoiati cu *camete la ovrei*, au fostu remasu saraci de parinti, si Sfinți'a sa *i-a platitu de catra Gélepi si de la ovrei* si de catra multe parti.“

clas'a boerésca, interveniá domnulu séu altu boeriu achitandu détori'a si oprindu pe séma mosiile, pentru ca nu : „strainii séu negutiatorii sè intre in *satele boieresci*“⁽¹⁴⁾; ér déca erau tierani séu tiganii si nu-i rescumperá stapanii loru, puteau sè fia legati, dusi si venduti in ori ce tiéra⁽¹⁵⁾.

(Va urmá.)

Gr. G. Tocilescu.

LA PAHARE.

Tornati vinu, tornati-mi éra,
Voiu sè béu, sè béu nebunu,
Tóte grigile sè-mi piéra,
Sufletulu sè mai imbunu.
Cu paharulu dati sè mérga,
Grigile de totu sè-mi stérga!

Nu-i nimicu in asta lume,
Ce-ar puté sè-mi fia dragu;
Mi s'au dusu placeri si glume,
A nevoi si chinuri tragu.
Dati sè mérga cu paharulu,
Cà m'a coplesitu amarulu!

Tornati vinu, cà timpulu trece,
Si durerile remânu;
Inim'a de totu mi-i rece,
Desperarea portu in sinu;
Cu paharulu dati sè mérga,
Desperarea sè mi-o stérga!

N'am sperantia de mai bine,
Voiu sè béu ne-mangaiatu;
Càci amorulu de la mine,
Nu sciu cum s'a nstrainatu.
Dati sè mérga cu paharulu,
Sè mai indulcescu amarulu!

⁽¹⁴⁾ Chrisov. lui Alesandru Iliasiu din 1626, originalulu la C. Boliac in Bucuresci, o copia la mine : „Danciulu Vorniculu a fostu détoru unui negutiatoru de la Bucuresci a nume Mavrachie, finu betranului Manta negutiatorulu, carele a luat acelu satu : drale pentru 130,000 aspre, pentru cà n'a pututu sè-i platésca aceste aspre nici de cum, pana candu i s'a intemplatu si mórte, de a remasu acea détoriá neplatita. Apoi intr'acést'a Mavrachie cupetiulu a luat acelu satu Dralea, si inca a vrutu sè ia si alte sate ale Danciului vorniculu, càci nu i se indeplinia pretiulu mai susu diseloru aspre; éra reposatulu Mihaiu-voda n'a vrutu sè lase cà sè intre alti in sate boieresci, ci a datu Mihaiu-voga acele de mai susu dise 130,000 aspre in man'a lui Mavrachie negutiatorulu.“

⁽¹⁵⁾ Chrisovu de la Michnea-voda din 1590, doc. Ep. Râmnicu, leg. nr. 34 : „... acelu tiganu a nume Oprea elu a fostu luat 400 aspri cu camata de la óresi-care Gélepi a nume Parusiu si Apostolu, inca candu a fostu fómetea cea mare. Ér candu a fostu la di si la sorocu, acelu tiganu n'a pututu sè platésca. Apoi Parusiu si Apostolu Gélepi au legatu pe Oprea tiganu, vrendu sè-lu duca in tier'a turcésca.“

Innecati paharu 'n spume,
Si lasti-me sè béu!
De la viétia, de la lume,
Remasu bunu acum sè-mi iéu.
Cu paharulu dati sè mérga,
Cà vediu mórtea, cum — alérga!

La mormentu candu me veti duce,
Cà din omu sè me facu prafu, —
Puneti-mi la capu o cruce,
Serieti-mi dreptu epitafu:
P'acestu fericitu crestinu,
L'a gasitu mórtea la vinu!

I. Al. Lapedatu.

FÉT'A DIN PÉTRA.

— Basma poporala. —

(Urmare.)

„Atunci Dómn'a, cu inim'a inganata intre doru si bucuría, i vorbi asiá : „Fetulu meu, cartea câta a fostu, ai invetiat'o tóta din scórtia pana in scórtia; acum, cá sè te faci omu pe deplinu si voinicu cu temeiu, precum se cade unui barbatu si mai alesu unui fecioru de imperatu, toti de tóte partile mi-spunu, cà trebue sè te duci lumea sè o colindi, cá sè incerci si sè ispitesi viéti'a prin tine insu-ti si sè affi multe si merunte ale lumei, care se vede cà in carte nu se potu scríe. Du-te, copilulu meu; mergi de vedi si de invétia; dar cauta a nu te pré departá de aici; adu-ti a minte, voinicelulu meu, cà pe câta vreme nu te va simti mam'a colé, in préjm'a ei, grij'a, chinulu si mah-nirea de sinu-i nu voru lipsí.“

„A dóu'a di, dindi de diminétia, feciorulu de imperatu, mai multu veselu decâtu duiosu, si-luà diua buna de la Dómn'a-maica-sa, care se siliá, serman'a, pe câtu putea cá sè-si stapanésca plansulu si obid'a ce o innecau. Erá veselu voinicelulu, fiindu cà in curtile palatului lu-asteptau cá sè-lu insotiésca in cale o suma

Boeri mari ai ostiloru,
Puterea domniiloru,
Si gróz'a dusmaniloru,
Totu calari si inarmati
Cu sageti cu buzdugane
Si la brâie cu arcane,
Gata-a merge dupa sóre,
Sè incép' o vênátóre
Dupa ursi si caprióre,
Dupa paseri galbióre,
Ce sunt bune la mancare
Si placute la cantare.

„Apucara in spre miédia-nópte si trecându pe Scarisióra, unde-i lesne cui scobóra, luara ap'a Buzeului in susu, totu cantandu si

veselindu. Resunau délurile si vâile si apele riului pe unde trecea mândr'a ceta de voinici. Dar candu sosira la infurcitur'a Bîscei, acolo unde se aterne o poienitia verde, umbrita de plopi, de stejari si de fagi, feciorulu de imperatu de odata si-opri armasarulu in locu si in gur'a mare strigà asiá catra sotii sei: „— Mei frati! vedeti colo dreptu in susu muchea nalta si plesiuva a Penteleului; acolo am sè me ducu, totu in fug'a calului. Cine póte, tia-se dupa mine!“ — Si dandu pinteni sprintenului seu fugaru, cá unu fulgeru se repedí prin valea angusta a períului. Sub copit'a pintenogului, petrele scaparau, apele colcoteau, pulberea in susu se 'naltíá, cu nuorii s'amestecá, si apoi in josu ér cadea, valcèu'a innegurá si pe voinicu mi-lu ascundea cu totulu din vederile boeriloru, cari remasese departe, departe in urm'a lui.

„Trecù elu cá in sboru, cu fugarulu spusmegatu, prin valea Rossiloru, pe sub muchea Paltinului, pe la gur'a Teghi; sari cá unu smeu pe d'a supra Curseloru de pétra; si-zari — cá prin visu — chipulu oglinditu in apele catranite ale Ghenunei Dracului, si printre bradi, printre molifti, printre afini si ienuperi, sui mlac'a Cernatului pana in vèrfulu muntelui. Sburà calulu nebunu cu cóm'a si cu nar'a in ventu; ér calaretiulu, cu mintile rapite de multumire, sorbindu cu desfetare in peptu mirosulu recorosu alu bradiloru si alu floriloru, dór cà se simtiá dusu cá ventulu si cá gandulu, peste stanci, peste verdétia, peste golu si érba crétia.

„Candu fu la amédiulu mare, fugarulu statù locului si feciorulu de imperatu se trezi singuru singurelu chiar de-a supra Penteleului. Giuru impregiuru, câtu cuprindea ochiulu, zari numai creste de munti, carii mai mari, carii mai merunti. Dar mai presusu de toti se redicá crestetulu golu, de pe care elu priviá si vedea, josu pamentulu cu verdetile, cufundandu-se de tóte partile, ér susu cerulu limpede si seninu, scaldatu numai in radie lumina. Sórele dogoriá dreptu d'a supra, si — in arstit'a amédiului, pare cà contenise ori ce adiere; nici o suflare nu se simtiá, nici unu sunetu, nici o miscare.

„Stá inmarmuritu voiniculu; — nici cà mai pomenise elu asiá tacere, asiá pusthiu, asiá mândretie! — candu de odata, pe sub rót'a aurita a sórelui, se ivi o pasere marétia, unu vulturu negru cu aripile falnicu destinse. De grabu puse voiniculu man'a pe arcu, lu-incordà si gat'a erá sè repedie sagét'a, candu pe

susu audi vulturu croncanindu in limb'a sa cea paserésca :

„Imperate lum n'ate,
Nu-mi luá dilele tóte;
Ia-mi-le pe jumetate,
Cà-ti voiú dá eu nestemate,
Chiar pétr'a zamfirului,
Limpedimea cerului!“

„Feciorulu de imperatu destrunà arculu, minunatu d'asiá cuvinte, ér paserea, dreptu multumita cà o iertase cu viétia, lasà sè-i pice din ciocu pe oblânculu sielei voinicelului, o pétra de zamfiru, mare si frumósa, limpede si albastra intocmai cá seninulu cerului.

„Din césulu candu capetà acésta nestemata si o ascunse in sinu, nu mai remase pasere pe ceru care sè nu fía robita la vointi'a lui. Pentru dinsulu, tóte sburatórele, mândrii paunasi, selbaticosi cocori, bufnitie cobitóre, sioimi dêrji, gainusie motiate, dumbravence cu aripa verdi, pupaze cu creste baltiate, grauri pestriti, sitari, dropi si ierunci, tóte picau cá fermecate, candu esiá elu la venatóre; ér de se preamblá numai prin cedrii si prin livedi, mierlile si priveghiatorile, pitulicile si stigietii, presurele si sfranciocii, petrosieii si sfredelusii, botgrosii si scatii, toiú, cintezoii si pitigoii, toti lu-intimpinau peste totu loculu cu dulcele lor cantari; cuculu i vestiá la totu césulu multi ani cu norocu, si prigorii, cu pene albastre, lu-insotiau pretotu-indeni, chiuindu si sburandu veselu d'a supra capului seu.

„Trecù o di, trecura dóue, ba mai trecura si alte nóue, si voinicelulu nu se indurá cà sè se instraineze de la mandrele plaiuri ale Buzzeului, in cari elu domniá acum, in voia buna, peste tóta firea sburatóre care fêlfeia sub sóre. Nóptea pe la cantatori, pana a nu se reversá bine de diori, elu erá purcesu la venatóre, si mai adese sér'a lu-apucá prin paduri, ucigèndu si stèrpindu alde paseri cobitóre ce se aréta numai prin intunerecu.

„Rateciá intr'o di pe culmea padurósa a Istitiei, — tocmái colo josu, la curmatur'a déluriloru, sub cari incepu a se aterne campile, — candu de odata, fara veste, pe la santitulu sórelui, se redicà din vale unu ventu mare si turbatu, care indoiá fagii, frangea plopii, smulgea ulmii si cletená cu urletu totu codrulu si totu muntele. Intr'o clipa nuorii de pretutindeni la unu locu se adunara, negurile se indesara, si peste totu cerulu se destinse unu podu intunecatu de feru si de arama, — peste care trecea si se invèrtiá Santulu Ilie,

incurandu-si armasarii cu tunete si cu plesnete, si scaparandu numai fulgere si tresnete, pe sub rótele carului seu. Apoi dintr'o neprasnică detunatura, se sparse de odata podulu, brasdatu de mii de sageti luminóse si începù a curge pe pamentu o plóia grósnica,

Plóia cu sîróie,
De facea perie;
Plóia cu besici,

désa, si nóptea intunecósa, si calea petrósa; pe unde cautá urm'a âmblata, urm'a erá stérta; pe sub atâte tulpine surpate in lapovitia innecate, pe sub atâte frundiare cadiute, tóte caràrile se facuse neveduite. Nu vedea, nu audiá nici in greulu pamentului, nici in usiorelulu ventului; numai candu tragea bine cu urechi'a, i viniá din departare la audiu, chiotulu ghionóei ce-si ascutiá nóptea cioculu

Generalulu Ignatieff ambassadorulu russescu.

Savfet pasia.

De strică potici;
Plóia spumegata
'necá lumea tóta;
Plóia de potopu
Facea lumea snopu.

„Candu se mai potoll furtun'a, feciorulu de imperatu cautà a se urní din scorburea unde staturse pitulatu; dar elu nu mai sciá incotro sè apuce, asiá de tare erá, in codru, si frundi'a

Marquis. Salisbury.

de cógi'a copaciloru, si miorlaitulu cucuvaieleloru cari se chiamau jalnicu un'a pe alt'a prin mijloculu besnei; apoi une-ori i trecea repede pe dinaintea ochiloru si câte o umbra négra de lastunu ratecitu, care cadea din vesduhu, cu lungile-i aripe ingreuiate de plóia.

(Va urmá)

A. I. Odobescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmasie.)

— Rea procedura! — respunse Simiona. Nu scie elu ore, că unu creditoru care nu erá decátu nerabdatu, devine inspaimantatoru de cumva capeta o parte din pretensiunea sa?

— Ba scie, dar elu voiesce cu totu pretiulu sè mai dobandésca timpu.

— Pentru ce?

— Eh! la draci, pentru că in o di séu alt'a sè se destepete mai bogatu decátu cum a fostu pan'acuma.

— Va sè dica elu astépta vr'o mostenire ce o sè urmeze in curendu?

— Ba, elu nu astépta nici o mostenire. Inse, candu cine-va se numescu marquisulu de Saint-Maixent, si este ruditu cu cele mai de frunte familie ale Franciei, candu este numai de dóue-dieci si cinci ani, mandru cá unu Fetu-frumosu: e bine, atunce fórte usioru póte sè face o casatoria buna, câstigandu-si un'a din acele zestre, cu cari apoi va puté sè traiésea lumea alba.

— Asiá e. Dar astfelu cum sè-mi esplicu neli-niscea ta de acuma?

— De acolo, că am auditu niste impartesiri neasteptate si periculóse. Creditorii inca erau cale-va; acesti ómeni buni se potu pacali usioru. Dar éta cá Reynie, locotenintele generalu alu politiei regatului, se vèra in afacerile marquisului, si tu intielegi fórte bine, că astu-felu pré se 'ncurca treb'a. Am scire positiva, că in contra domnului meu s'a emis unu mandatu de arestare, si cá politistii cei mai isteti lu-cauta, de óra-ce se crede, că dinsulu se afla in Paris.

— Dar cu ce este elu acusat?

— Felurite pecate mai mici, intre altele acesta: se dice, că esindu din o casa de jocu, elu a trêntitu la pamentu, cu o frumósa lovitura de pumnalu, pe unu omu prepaditu, care a câstigatu de la elu o suma de bani, si cá dinsulu si-ar fi facutu justitia, luandu de la acelu misielu pung'a bine impluta, pe care o purtá la sine.

— E adeveratu? — intrebrá Simiona.

— Fia disu intre noi, da . . . este fórte adeveratu, — respunse Lazaru; — inse e nedreptu a i se imputá vr'o reutate, pentru că marquisulu a avutu cauza deplina pentru care a facutu acést'a.

— Si aceea?

— Mai antâiu si mai antâiu, căci elu presupunea, că acelu ticalosu face insielatiuni in jocu, si cá prin urmare l'a furatu. Elu si-a cerutu banii. Acel'a i-a refusat a-i rentórcé. Marquisulu, firesce, nu putea sè se bata 'n duelu cu unu astfelu de prepaditu, care nu avea nici o nobletia. Elu a gânditu că trebuie sè se folosésca de pumnalu, si si-a recâstigatu banii. N'a fostu acést'a o procedura corecta? E bine, rogu-te, cine n'ar fi facutu totu asiá? Din nenorocire inse misielulu lasatu cá mortu pe pardoséla, si-a vinitu in ori si si-au insinuat plangerea; si ticalosulu de elu, care ne urmaresce pretotu-indene, apartine cutarei familie de pungasi fórte protegiati. Afara de acést'a, alte plansori de importantia mai mica, inca au vinitu sè se adauga. Din tóte s'a escatu o incurcatura fórte neplacuta, si ti-repetu, că bietulu meu domnu este asiá persecutatu, cá si candu asemene nimicuri aru meritá atât'a ostenéla. E grozavu! Pe scurtu, de cumva se

va scí, că marquisulu se afla in Auvergne, me temu, că se va tramite, ordine presidiului de Clermont si instructiuni locotenintului civilu spre a-lu arestá la mosiile sale.

— Trebuie sè-i scrii câtu mai ingraba, cá sè bage de séma.

— Epistol'a mea s'a si dusu la elu acuma-su dóue dile. Am recomandatu scumpului meu marquis sè remana intr'unu locu siguru, séu cu hainele schimbate, si sè indemne câtu mai de graba pe amicii sei, spre a paralisá in câtu va fi cu putintia inriurirea pungasiloru. De cumva ar avé nenorocirea sè fia prinsu, scii bine, că ar avé sè siédia celu putinu cinci séu siese ani in Bastille. Si in decursulu acestui timpu ce asiu devini eu?

— Asiá dara esti devotatu domnului teu? — intrebrá Simiona suriendu.

— Cuventulu e dóra pré aspru; dar, vorbindu sinceru, eu me alipescu de elu.

— Pentru ce?

— Elu mi-dá o plata fórte buna, séu celu putinu mi-o promite.

— Ti-ai puté gasi si in altu locu totu asiá de buna, séu dóra si mai buna, si unde ti-s'ar platí cu bani gata.

— Da, se póte; inse acolo asiu dá de altu ceva, ce nu mi-ar placé. Iubescu locul unde nu trebuie sè lucru nimica, si chiar acést'a e ocupatiunea mea la marquisulu. Mi-place sè mintiescu jidoviloru pentru marquisulu; mi-place sè portu epistolele lui de amoru; sè dau drumulu netrebniciloru creditori, cari deminéti'a vinu sè-i face bataia de capu; mi-place sè-lu asteptu sér'a in antisiambrele dameloru frumóse, jucandu cu colegii mei. Si in sfirsitu, marquisulu me intielege si me apretiucesce; elu scie ce valóre am; me gasesce cu spiritu. Amendoi suntemu niste taia-fuga. Noi ne completámu unulu prin altulu. De ar fi sè-lu parasescu, numai eu asiu perde prin schimbu. Si in urma, eu nu voiescu cá elu sè mérga la Bastille.

— Inse de cumva afacerile sale incurcate luvoru impedecá sè se rentórcá la Paris?

— Sum gata a me duce sè-lu gasescu.

— Dar cugetatu-ai bine ceea ce dici? Spre a-lu gasi, va trebuí sè me parasesci! — strigá datatórea 'n carti cu unu tonu maniosu.

Lazaru suprinsu cautá vr'unu respunsu potrivit, scarpanandu-si capulu. Clopotielulu usiei prime inse tocmai la bunu timpu vini sè-lu scape din incurcatur'a acést'a.

— Acést'a nu póte sè fia decátu contess'a de Rahon, — díse cu focu tinerulu; — sè nu estepte multu!

— Me ducu s'o vedu, — respunse Simiona esindu din odai'a rosia.

III.

Contess'a la vrajitore.

Vrajitórea deschise scandur'a ferestei cunoscute, si dinapoi'a grathiei díse aceste vorbe:

— Ce voiesci?

O voce de femeia, dulce si musicala, dar putinu tremuratóre, respunse:

— Cautu pe Simiona Raymond.

— Ce voiesci cu dins'a?

— A o consultá.

— In ce privintia?

— A unui visu.

— E bine; ti-deschidu indata usi'a. Simiona Raymond sum eu, — dise datatorea 'n carti deschidendu usiti'a; apoi intorcendu-se catra Lazaru, a-dause:

— Ai avutu dreptu, ast'a nu póte sè fia decátu contess'a. E de prisosu sè te védia. Ascunde-te dinapoi'a usiei candu va intrá. Parasesce cas'a si te rentórcé peste o óra!

— Pré bine, — dise iute tinerulu. Dar nu uitá, scump'a mea, cà datoresci fidelului teu amicu acésta visita, si adu-ti a minte cà trebue sè faci si lui parte din plóia de bani ce are sè cadia la tine!

— Fii liniscitu, — respunse Simiona, tragéndu capusionulu pe fati'a sa, precum avea datin'a d'a face in momentul candu primiá vr'unu clientu necunoscutu.

Lazaru se retrase, usi'a se deschise, si visitatorea fu introdusa in o mica odaia intunecósa si góla care serviá o antisiambra, si de acolo in odaia rosia, alu carci aspectu strainu o impresioná fara indoieia fórté viu, càci, inainte de a trece pragulu, ea parú a slevái.

— Deca ti-i frica, — i dise Simiona cu unu tonn duru, — rentórcé-te, càci mai este inca timpu... Eu nici decátu nu te retinu.

Visitatorea, indemnata prin aceste cuvinte, facú doi pasi inaiute si inchise usi'a cu propri'a sa mana.

— Nu mi-i frica... nici odata nu mi-i frica... respunse ea indata cu o nuantia de incuragiare si cu o voce care nu mai tremurá.

Ea erá o femeia de talia mijlocia, imbracata fórté modestu in negru, trasurile fetiei sale fiindu mai de totu acoperite cu unu velu negru.

Acestu velu, legatu sub barbia cá unu mantilu spaniolu, lasá a se vedé dinapoi o bucla grósa de peru blondu cenusiu.

Prin desimea danteleloru, ochii necunoscutei straluciau cu o lucóre cá si a cerceiloru de diamantu uitati in urechile sale, si cari nu erau in consonantia cu simplitatea imbracaméntului seu.

Tali'a sa svelta si mladiosa, subtire si bine proportionata, vorbiá de o junétia in flórea sa. Comportarea ei intruniá gratia perfecta si destingere neasemenabila. Costumul ei erá de o simpla cetatiéna, inse dam'a innalta se tradá la fia-care miscare, la fia-care intórcere, si Simiona Raymond, femeia cu esperintia si tactu, nu se putea insielá si in adeveru nici nu se 'nsielá.

Chiar si de cumva Lazaru n'ar fi insciintiatu-o inainte despre visit'a contessei, ea ar fi ghicitu fara de siovaire, cà nou'a sa clienta apartinea lunei aristocratice si celoru mai innalte regiuni ale acestei lumi.

— Ocupa locu, dómna, — i dise ea impingéndu inainte unu scaunu langa més'a pe care se affá corbulu lipsitu de pene, mèt'i'a slabanóga si instrumintele misteriose, — si de cumva resimti vr'o emotiune, ia-ti timpu si te odihnesce!

Necunoscut'a facú cu resolutiune, unu gestu de denegatiune. Ea voi sè respunda; inse Simiona nu-i lasá timpu si continuá:

— Oh! dómna, te rogu nu-ti fia rusine! Vedu cà esti emotiunata, si cum sè nu fii? Veditu-am barbati, niste voinici indresneti, viteji cari in foculu ba-

taliei surideau in fati'a otielului sabieloru, si totusi candu au intratu aice tremurau cá niste baeti fricosi. Inim'a asiá e creata. Si celu mai bravu siovaesce si tremura fatia de unu ce supranaturalu! E bine, cire ar puté dara sè aiba nervi destulu de tari spre a nu tresari intrebându vocile misteriose? Cine n'ar pall cerendu-si descoperirea secreteloru vifitorului?

Necunoscut'a, care nici pentru noi nu póte fi alta si pe care de acuma inainte o vomu numi contess'a de Rahon, surise sub velulu seu si respunse:

— Ai dreptu, dómna. Pentru ce m'asiu face mai curagiósa la aparintia, decátu ce nu sum in realitate? Da, recunosc, n'am pututu sè me usiozeu de acea emotiune de care vorbesci. Am statu sub inriurirea acestei case curiose in care am intratu. Mi-am platitu datori'a spaimiei superstitiose, ce ni inspira invetiaceii sciintieloru misteriose, dar spaim'a acea mi-a trecut. Am gonitu iritatiunea ridicula, care in decursu de câte-va secunde me cuprinse fara voi'a mea. Léta-mesu redevenita dómna a sufletului meu, si gata a implini scopulu visitei mele.

Simiona ocupá locu fatia de contess'a si facú unu gestu, care par' cà dicea:

— Vorbesce, te ascultu!...

— Ti-am disu, — incepú dómna Rahon, — cà eu am vinitu aice spre a-ti cere esplicarea unui visu, care a produsu in spiritulu meu o nelinisce fórté mare. Puté-vei sè-mi dai acésta esplicare?

In locu de a respunde la acésta intrebare, Simiona i dise:

— Asiá dara dta credi, cà visurile sunt niste prevestiri tramise de ceru, si cà acele aducu — pentru acea cari sciú sè le pricépa si sè le interprete — descoperirea necunoscutului?

— Credu, cà celu putinu atât'a este cu putintia, — dise incetu contess'a. Dar sum de parerea, cà nu tóte visurile continu o prevestire. Credinti'a mea este, cà multe din ele nu potu avé nici unu intielesu; dar sunt altele, cari mi-paru cà intrunescu semnele principale ale prevederii profetice, si credu tare, cà faptur'a omenésca gresiesce despretiundu-le, cu atâtu mai vértosu atunce decá se infatisiéza cu constantia si revinu in mai multe rânduri...

— Decá visulu despre care voiesci sè-mi vorbesci e unulu dintre aceste, — respunse Simiona, — lu-voiu esplicá, nu te indoí! Inse cà sè potu intielege bine descoperirea ce ti-s'a facutu, trebue se cunosc, decá nu tóte particelele, celu putinu principalele trasuri ale vietii dtale.

— Intréba-me, dómna, — respunse contess'a, — si eu sum gata a-ti respunde.

— E de prisosu, — murmurá Simiona miscandu din capu. Numai sè-mi dai o mana. Dar mai atâtaiu trage-ti manusi'a!

Jun'a femeia pan'acuma tineá ascunse manile sale aristocratice sub mantilulu seu de stofa négra. Ea facú ce-i dise vrajitórea, trase manusi'a parfumata, care modelá degetele sale lungi si fine, in vérfu niste unghii stralucite cu onixulu.

Facéndu acést'a, cu o miscare graciósa si resoluta si-intinse man'a Simionei, care o prinse si câte-va minute studiá liniile din palma.

— Dómna, — dise ea dupa aceea cu o siguritate cu atâtu mai mare, cu câtu sciea cà nu se 'nsielá in ceea ce are sè dica, — dta, prin unu privilegiu raru, intrunesci totu ce conetitue fericirea pe acestu pa-

mentu: juneti'a, frumseti'a, numele mare, bogati'a, unu barbatu pe care lu-iubesci si care te iubesc. Si totusi mai lipsesce inca ceva din acésta fericire, pentru cá s'o gasesci completa . . .

Simiona se intrerupse.

— Da, da, ai dreptu! — esclamà cu focu contess'a, — si déca mi-vei spune ce este aceea, eu voi crede tare, cà privirea dtale cetesce si in adanculu sufeteloru, si cà pentru o sciintia cá si a dtale, gândulu omenescu n'are secrete.

— Dta esti maritata deja de mai multi ani, — reneptu Simiona intr'unu tonu linu si solemn, — si pana n momentulu acesta casatori'a dtale a remasu stérpa. De aci urméza mahnirea surda care te róde si care arunca unu velu de tristétia a supra fericirii dtale, càci dorinti'a cea mai ardentă a dtale este de a deveni mama, si dta n'ai siovai a dá jumetate din anii ce mai ai d'a traí, numai cá sè poti obtiné realisarea acestei dorintie.

Contess'a nu putu retiné o miscare de mirare, càci Simiona puse degetulu pe ran'a secreta si dure-rosa, despre care credea, cà numai dins'a o cunósce.

— Insielu-me, dómna? — intrebà ghicitóra.

— Oh! nu, dta nu te 'nsieli! — esclamà dómna de Rahon; — de acuma inainte ori ce-mi vei dice, le voi crede, dupa cele ce mi-ai spusu.

— Si vei avé dreptu, dómna; càci numai adeverulu va esi din gur'a mea. Acuma sciu ceea ce a trebuitu sè sciu si de acuma poti sè-mi povestesci visulu dtale.

— Astu-felu, precum ai intielesu atátu de bine, — incepu contess'a, — dorinti'a care nencetatu arde in mine, speranti'a ce totu-de-una me desamagesce, vointi'a de a devini mama, me mistuesce. In mijloculu tuturoru placeriloru, in mijloculu tuturoru bucuriiloru unei vieti invidiate, eu gândescu cu lacrimile desperării la singur'a din ambitiunile mele, care nu póte sè se realizeze. Acést'a e preocupatiunea mea constanta, éta spinulu durerosu care si-vêre impunetur'a sa in florile aurite ale corónei mele! Dar, curiosu, pana la septeman'a din urma, celu putinu noptile mele au remasu liniscite; preocupatiunile si parerile mele de reu tîneau pausa pana ce dormiam. Acuma nu mai e asiá, si éta cum am perduto acestu din urma repausu. Tocmai astadi sunt diece dile, la óra indatinata me culcai in patu, dupa ce m'am rugatu lui Dumnedieu, o rugaciune ferbinte, prin care ceream de la a Totu-putintele sè me faca cea mai fericita intre femei, indeplinindu cea mai scumpa dorintia a mea.

„De odata, si mai cà tocmai in momentu in care abia mi-inchisei ochii, me simtii transportata prin unu estasu óre-care intr'o lume bizara si minunata, care nici decátu nu semená cu lumea nóstra pamentésca. Unu sóre mai radiosu stralucia pe unu ceru ne mai pomenitu de curatu, si niste flori cá totu atâte pietre pretiósse — intr'atát'a colorile loru erau viue si lucórea magica — respandeau parfumuri placute sub inganarea unei miscári armoniósse. Cá scósa din minte prin admiratiune, me uitám la aceste minuni, ascultám aceste melodii necunoscute, respirám aceste parfumuri escelente, candu de odata un'a din aceste bucurii nemarginite, un'a dintre aceste betii nesfirsite, de cari trebue sè simta si alesii paradisului, cuprinse tóta fiinti'a mea. Minunea se realisà: tineam in bratiile mele, stringeam la inim'a mea, acoperiam cu

sarutàrile mele o adorabila creatura mica, unu baiatielu rosu si blondu. Prunculu meu! fiulu meu! càci erá unu fiu; audi, dómna? erá unu fiu!

Contess'a se intrerupse; o agitatiune iritata o cuprinse. Ea scóse din pusunarulu de-a supra o sticla de cristalu din stanca in cadra de auru, si mai de multe ori respirà din cuprinsulu aceleia.

— Ce ti-i, dómna? — o intrebà Simiona. Nu-mi pare de neliniscirea dtale; càci in ceea ce mi-ai spusu pan'acuma, nu vedu decátu materia pentru profeti-rile cele mai norocóse.

— Dar dta nu scii inca tóte! — suspinà dómna Rahon. Numai decátu inse vei pricepe fórtse bine neliniscirile si temerile mele.

Pentru ultim'a óra ea si-apropià de nasu sticlu-ti'a, apoi continuà:

— De odata, abia predomni simtiemintele bucuriei mele, o schimbare mare se facu in giuru de mine. Sórele stralucitu deveni intunecosu, si-perdu radiile. Cerulu limpede si vènetu imbracà unu coloritu morosu, par cà o perdea fórtse mare de negura s'ar fi innaltiatu spre a-lu inveli; florile si-perdura indata stralucirea si parfumulu, si ventulu — care adia la tulpinele loru, semená a suspinà plansete si vaierari. Dar ce me interessá tóte aceste? N'aveam óre fiulu meu in bratie? Nu simtiam óre palpítandu inim'a mea? Lumea nu mai esistá pentru nime! De odata unu strigatu de gróza, séu mai bine de agonía, mi-se scapà de pe budie. Bratiile mele nu mai stringeau nimica, si pe unu pedestelu, — fatia de mine — vedeam baiatielulu meu pré iubit, nu mai multu din carne, dar devenitu marmure; nu mai multu viu, ci schimbatu in statua! Pe fruntea sa, in litere ardiende, straluciau aceste cuvinte: *Ilusiune! Minciuna!* . . . Cerulu devini indata negru. Audii bubuindu tunetulu, vedii fulgerulu stralucindu in nópte, si baiatulu tresnitu cadu de pe pedestalu . . .

IV.

Explicarea visului.

Contess'a se intrerupse éراسi, si emotiunea ei erá atátu de mare, încátu bateturile dese ale peptului seu se deosebiau bine sub stof'a dupla a hainei si a mantilului. Capulu ei se inclinà inderetru si amen-doué manile si-le puse pe inima intr'unu modu cá convulsivu.

Tacerea acést'a, pe care Simiona nu o intrerupse, nu durà multu. Jun'a femeia si-innaltia capulu si continuà cu o voce agitata:

— Acésta cadere cumplita me desceptà intr'unu modu duru. Me-deschisei ochii. Trecura câte-va secunde, pana ce putui sè-mi vinu in ori. Mi-para cà tunetulu si pe mine m'a tresnitu. Intr'aceea simtii o durere adanca, par cà in adeveru o catastrofa neaudita mi-ar fi rapitu unu baiatielu si lacrimi mari cursera pe fati'a mea. In fine simtiementulu realitáti mi-reveni. Atunci vedii, cà totulu a fostu unu visu; totusi tóta diu'a urmatóre remasei sub o impressiune viua de tristétia.

— Si, — intrebà Simiona, — acestu visu s'a repetitu?

(Va urmá.)

SALONUL

Calindarul septemanei.

Dumin.	9 21	D. d. bot. Cananiancii. s. m. Polieuct.
Luni	10 22	s. p. Grig. Nis. cc. pp. Domet., Marc.
Marti	11 23	c. p. Teodosiu, c. Vitaliu.
Mercuri	12 24	ss. mm. Tatiana, Petru, Mert. Eust.
Joi	13 25	ss. mm. Erm., Straton. c. p. Macsim.
Vineri	14 26	cc. pp. ucisi in Sinaiu, s. m. Agni.
Samb.	15 27	cc. pp. Paul Teveul, Ioan Colibas.

Serbarea ajunului anului 1877 in Viena.

— Viena 5 ianuarie. —

— Singuretatea in dfile mari. — Societatea academica „Romania-Juna“ si Romanii din Viena in ajunulu anului nou 1877. — Concertu, dantiu si banchetu in „Hotel Métropole.“

Amarulu singuretății nu-lu pôte simți nime nici odata mai adancu, decâtu in preser'a vre-unei serbatori mari. O melancolia dureroasa trebuie se cuprinda in atari momente pe ori cine, candu este condamnatu a petrece in strainetate, candu nu pôte lua parte la bucuriile inocente ce domnescu in sinulu familiei sale departate si candu este silitu a esperia contrastulu intre dulceti'a suvenirilor trecutului si trist'a realitate a prezentului. Natur'a omului este de asiá, încatu fara voia se crede nefericitu, deca nu se afla in societate mai mare celu pucinu atunci, candu presupune ca toti ómenii petreceu intre cunoscutii lor, ca bucur'a este generala si ca nime dintre ai sei nu este asiá de isolatu ca dinsulu pe pamentu strainu.

Asiá este si la ajunulu anului nou! Numai odata, acum e anulu am avutu in acesta sera insemnata nefericirea se fiu de totu singuru, lipsitu, in strainetate, departe de ai mei, si m'am simtitu mai nenorocitu decâtu unu esilatu, mai abandonatu decâtu unu eremitu. In desiertu cautám a me distrage in cafenea, in teatru si in alte locale publice, anim'a mea a ramasu nesimtitore, caci cugetulu meu era a casa si visám despre incantarea copiiloru la vederea celoru ce le-a adusu angerulu anului nou, despre vesel'a parintiloru la primirea gratulatiiloru de la prunci, precum si la desfetarea amiciloru mei in societate cu cunoscutii lor. O atare depressiune si nemultumire n'o dorescu nici inamicului meu.

Se pôte inse ca sórtea a voitu se-mi pastreze pentru asta-data o placere indoita, ca recompensa pentru durerea-mi din anulu trecut; caci, de si sum erasi in strainetate, am avutu fericirea nu numai se petrecu ajunulu acestui anu intre Romani, ca óspe alu „Romaniei-June“, ci se remanu entusiasmatu si incantatu de amuzamentulu ce l'am afatu in acesta sera. Inainte de a descrie in scurtu decursulu acestei festivităti, constatezu cu bucuria, ca rezultatulu ei a fostu de totu stralucitu. Toti óspetii, fara deosebire de nationalitate si de rang, nu puteau se laude destulu prestatiunile tinerimei rom. Nu numai ca multe familie innalte, ce pan'acum petreceau acestu ajunu in soiree private, nu regretara a fi participatu la serata „Romaniei-June“, ci si exprimara dorinti'a se póta ave si in venitoru ocazie a asista la atari serbári elegante. Se vede ca nu numai tinerii studenti, ci chiar si familiile suferu in strainetate neplacerile separatismu-

lui si isolatii, si dorescu ca „R. J.“ se fa unu mijlocu de apropiare si reuniune placuta. Intre óspetii mai alesu am observatu dnele: de Filisianu, de Florescu, de Montfort; — dnii: Vogoride (din Moldova), Zsiga (din Ung.), Florescu (secr. ag.), familiile: de Hagyristo, de Flori, de Baich, de Costinu, Stösser, Popovici, etc.

Éta: Program'a serbării ajunului anului nou 1877, ce s'a tinutu in 31 dec. st. v.

Concertu:

1. Nosieviciu: „Mei Tatare!“ escutatatu de corulu societății „Romania-Juna.“ 2. Alard: „Fantasia din opera: La Juive“ pentru violina cu acomp. de piano, esec. de dnii: G. Baiulescu, stud. med. si I. Muresianu, st. techn. 3. Braga: „Legenda romanésca“, serenada, cantu cu acomp. de piano si violoncelu, esec. de dn'a: Lucia Tériaki de Montfort. 4. Liszt: „Caletoriulu“, piesa de concertu pentru pianoforte, esec. de dr'a: Maria de Baich. 5. a) Ventura: „Doi ochi“, b) Abt: „De vei intrebá in visu“, canturi cu acomp. de piano, esec. de dnulu: Dr. med. I. Hosanu. 6. Vieuxtemps: „Piesa de salonu“, (aria variata) pentru violina cu acomp. de piano, esec. de dnii: G. Baiulescu si I. Muresianu. 7. a) Wekerlin: „Serenada“, b) Lecoq: „Epistol'a unei verisiore catra verulu seu“, canturi cu acomp. de piano, esec. de dn'a: Lucia Tériaki de Montfort. 8. Weber: „Variatiuni a supra teme: Vien qua Dorina bella“ pentru piano, esec. de dr'a: Maria de Baich. 9. Porumbescu: „Cisl'a“, cuartetu umoristico-satiricu, esec. de dnii: Dr. med. I. Hosanu, Drd. med. O. Blasianu, st. fil. Calinciucu si si cand. prof. I. Munteanu. Dupa concertu: Jocu. La miediulu noptii: Banchetu. Precisu la órele 12: „Salutarea anului nou“, discursu de presedintele societății Drd. Octaviu Blasianu.

Luxuós'a sala de dantiu a renumitulu Hótelu a intrunitu unu Publicu numerosu si elegantu deja indata dupa 7 óre. Serata s'a inceputu cu unu concertu atatu de bine alesu si artisticu, încatu nu numai ca a intrecutu tote productiunile musicale de pan'acum ale „R. J.“, ci si ilusiunile si asteptarea Publiculu, cu tote ca Vienesi — dupa cum se scie — pretindu forte multu de la music'a ce porta numele de concertu. Acestu titlu a fostu de asta-data meritatu, caci dupa cum se vede si din programa cet'a diletantiloru s'a retrasu si a lasatu locu artistiloru. Fia-mi permisu se criticu pucintelu predarea diferiteloru piese!

Dr'a de Baich si dlu Baiulescu au fostu demni reprezentanti ai musiciei classice.

In „Caletorulu“ de Liszt a escelatu dr'a de Baich prin technica sa maiestrosa si predare corecta; er in „Variatiunile de Weber“ a farmecatu auditoriulu prin o sentimentalitate neafectata, prin o intonare aleasa si legeritate gratiosa. Predarea acestei grele compositii facu a supra mea impressia ca si candu unu barbatu ar cantá cu mare fortia „tem'a“ pe unu piano, er mai multi angerasi ar acompania linu melodia pe unu altu instrumentu dulce inganandu cu rulate armonioase. Credu a fi in dreptu candu numescu dr'a

de Baich regin'a acestui concertu. Aplause entusiastice urmara pieselor sale.

Dar si dlu Baiulescu facu onore tinerimei prin bravura artistica aretata in executarea a doue bucăți pentru violina. Eu am avutu placerea sè-lu ascultu adese-ori, dar acum trebuie sè marturisescu, cã a facutu unu progresu surprindietoru. Nu numai, fantasi'a de Alardu, dar cu deosebire grelele si melodiösele „Variatii“ de Vieuxtemps le-a cantatu cu atãta usioretate, eleganta si desteritate, incãtu dupa fiacare variatia resunau aplause frenetice, ba unu staccato de totu lungu din ultim'a parte a incantatu asiã de multu Publiculu, incãtu acest'a erã impatientu sè mai asculte finalulu, numai cã sè nu intardie cu aprobarea passagiului amintitu.

Cu multa gratia si cu multu sentimentu a cantatu dn'a de Montfort „Serenad'a de Wekerlin“ si unu „Cantu veselu de Lecoq.“ Placut'a-i voce precum si predarea teatralica au facutu o impressia de totu buna si au seceratu vfi aplause. Dins'a s'a distinsu cu deosebire in executarea sentimentala a unei „Legende rom. de Braga“, care a fostu acompaniata pe violoncelu de dlu Giller — unu artistu de la opera — si pe piano de dr'a Merska. Dnei de Montfort si trei de Baich li-s'au prezentatu din partea Societãtii si cãte unu buchetu frumosu de flori. Cu placere am intielesu, cã dn'a de Montfort este soci'a dlui Tériaki, deputatu in Romani'a si fostu ministru in Moldova, er famili'a de Baich este inrudita cu familie rom.

Nu mai pucina lauda merita si dlu Dr. I. Hosanu, care a amusatu pe ascultatori cu unu cantecu rom. si altulu nemtiescu. Cu tôte cã dlu Dr. canta cãm liberu si nu se pre tine de tactu, totusi cu voceai simpatica si dulceti'a predãrii scie atrage Publiculu in favorea sa si mai cu sãma in executarea melodiöloru sentimentale si melancolice, cari mi-pare cã le cultiva cu predilectie. Atãtu „Doi ochi de Ventura“, cãtu si „Aria de Abt“ au fostu primite cu multa caldura. Aceste piese, precum si ale dlui Baiulescu au fostu acompaniat cu esactitate de dlu I. Muresianu.

„Mei Tatare“ de Nosievieiu s'a executatu cu mare insufletire de corulu Societãtii. Am numai sè amintescu, cã acãsta compositie pre cunoscuta Romaniloru a placutu fõrte tare si strainiloru. Dãca corulu ar fi fostu mai numerosu, atunci efectulu ar fi fostu si mai stralucitu. Durere, cã music'a vocala nu se cultiva cu mai mare interesu in scõlele din patria.

In fine s'a mai cantatu si unu „Cuartetu umoristicu de Porumbescu.“ Voiu trece cu vederea sujetulu „Cislei“, cãci, dãca-mi aducu bine a minte, acest'a a fostu descriu deja in an. tr. intr'unu feuilleton alu „Familiei.“ Ce se tine de executarca musiciei, acãsta a fostu de totu esacta si cu mare focu. Partiele „tutti“ au reesitu de totu bine, er in „Solo“ s'a destinsu: dlu dr. Hosanu (tenore I) prin sentimentalitate si dulceti'a vocii, — dlu Drd. Blasianu (tenore II) prin siguritate si intonare precisa, — dlu Calinciucu (bariton) prin voceai sonõra si simpatica, si dlu Munteanu (basso), prin greoitatea si seriositatea cuvinteloru sale. Dlu bassistu, ce are o voce grozavu de adanca, se simtia asiã de bine in rol'a sa, incãtu parea unu adeveratu vornicu de si . . . fracatu!

Erãm curiosu de efectulu, ce va produce acestu quartetu, cãci scieam cã o mare parte din Publicu nu va pricepe comiculu textu, era melodiele de si sunt in sine dragalasie si in mare parte vivaci, totusi sunt

scrise intr'unu stilu usioru. Mi-am schimbatu dara parerea, dupa ce la finea concertului m'au asigurat si strainii, cã s'au incantatu de gratiositatea ariöloru, regretandu cã n'au intielesu si textulu. De altmintrea acãsta regretare a fostu fõrte binevenita, cãci dupa concertu mai toti tinerii erau ocupati cu explicarea sujetului „cislei“ in conversarea loru cu damele, pe candu de alta data — cã in totu loculu — celu pucinu inceputulu conversatii este cãm silitu. Acãsta este unu ce cunoscutu, de si nu ne cam place a-lu confessã.

Astfelu pe candu toti se aflau in conversati'a cea mai viie si vorbiau de frumosulu concertu, ne surprinse pe neasteptate a doua partea a programei, adãca serat'a de dantiu. Joculu s'a deschisu prin artistele numite si dnele patronese ale balului rom. — Cu tôte cã erã prescisa toilette de soirée, totusi multe dame au escelatu prin eleganta si luxu, specialmente dnele: de Florescu (toiletta de metasa galbina,) de Filisianu (d. m. verde,) de Montfort (d. m. lil'a deschisa) si dr'a de Baich (d. m. alba.) Dantiulu a fostu fõrte animatu si cu deosebire damele aveau sè jõce neintreruptu, cãci numerulu cavaleriloru erã cu multu mai mare. Orchestr'a a executatu si o compositia a dlu I Muresianu, unu membru alu „R. J.“

Catra miediulu noptii Publiculu fu invitatu sè parasãca sal'a de dantiu si sè ocupe locu la mesele asternute in sal'a din curte. Publiculu alesu, illuminati'a splendida si eleganti'a acestei sale incungurate de colonne si terase ornate cu flori si verdisiu naturalu, presintau unu aspectu surprindietoru. La mäsã s'a servitu unu souper de totu gustuosu. Nici nu se putea asteptã alta de la unu Hotelieru asiã de renumitu. Presupunõdu inse cã P. T. Cetitõrele economice se interesãza si de bucatele prezentate, mi-permitu a reproduce acestu menu alesu: „Olio, Fogasch frit, sauce tartare, Chapons rotis, Salade à la française, Compote si Crème glacé.“

Indata, dupa ce s'a datu signalulu de miédianõpte, adãca dupa ce s'a stinsu pentr'unu momentu sõrele duplu de gazu ce stralucia pe bolt'a salei, dlu Presiedinte Drd. O. Blasianu incepõ cuventarea festiva. Se pare cã Pres. a precalculatu de totu bine dispositi'a Publicului de la mäsã, cãci discursulu seu a fostu de totu nimeritu. De si acesta a fostu meritoriu, cãci tractã o cestie seriõsa: trecutul, prezentulu si venitoriulu societãtii „R. J.“ precum, si folosulu ei directu si indirectu, totusi dsa in desvoltarea obiectului seu a sciutu inserã asiã de gratiosu idei astronomice, fantasii mitologice, observatii umoristice si allegorii potrivite, incãtu aceste fiindu bine ordinate au produsu unu ensemble minunatu si Publiculu l'a ascultat cu placere si mare interesu pana la sfrsitu. Aprobare viua prin aplause si strigãri de bravo a produsu in deosebi acea parte din discursu, in care Presiedintele a amintitu cestiunea Orientului si cu ea dulcea nõstra patria rom., adresãndu-se cu multu focu catra an. nou prin unu citatu fermecatoru din Alesandri. In scurtu cuventarea festiva a fostu nu numai fõrte interesanta, dar si de totu amusanta.

Naturalmente n'au lipsitu nici toaste. Primulu, cã in totu loculu unde convinu Romãni Autriaci, l'a cuventatu dlu Dr. P. Danu intru fericirea Majestãtii Sale, Imperatulu Franciscu Iosifu; — alu doile s'a tinutu de dlu Drd. I. Lutia pentru Alteti'a Sa Dom-

nulu Romaniloru, Carolu I; — altulu de dlu Drd. St. Ciureu pentru Patronesele balu. rom. in Viena; alu patrul de dlu Dr. I. Neagoe pentru concertanti si ospeti; etc.

La mésa s'au cetitu si telegramele de felicitare tramise de la „Clubulu studentiloru Universitáti in Iasi“, „Societatea Alexi-Sincaiana in Gherla“, si de la alte persóne private.

Dupa banchetu éra se incepù dantiulu totu cu acelasi animo cá inainte de pausa si abia demánéti'a catra 4 óre se departà Publiculu, gratulandu Comitetului pentru arangiarea de atari petreceri amuzante, ducéndu cu sine suveniri dulce, precum si darinti'a sè prospereze si inflorésca totu-de-una „Romani'a-Juna.“ Sè traisca!

Unu óspe.

Ignatieff, Salisbury si Savfet pasia.

— Portretele a se vedé in nr. presinte. —

(H.) Ochii lunei intregi in momintele aceste sunt ficati spre Constantinopole, unde conferinti'a européna, compusa din delegatii puteriloru mari, de mai multe septemani tine consultári a supra crisei orientale.

Care va fi rezultatulu acestei conferintie lungi, inca nu se scie siguru, dar nu se cere multu daru profeticu spre a-lu ghici, cá dupa vorbele multe are sè urmeze unu resboiu inversiunatu. E bine; ori care ar fi acelu resultatu, este totusi interessantu sè ne ocupámu de persónele cari compuu acésta conferintia, si sè cunoásemu celu putinu membrii mai de frunte ai ei.

Omulu de capetania in acésta conferintia e generalulu Ignatieff, ambassadorulu din Constantinopole alu Russei, carele a sciutu sè incurce atátu de bine itiele diplomatiei in cestiunea orientala, si carele a facutu asiá multe neasuri turciloru. Ne vomu ocupá dara mai antáiu de acestu barbatu. *Nicolae Ignatieff*, finulu repausatului tiaru Nicolae, fu nascutu la 17 jan. 1832 la Petersburg, unde tata-seu a fostu comandante militarescu si guvernatoru. Facéndu-si studiile la academi'a militara, inaintà pana la rangulu de capitanu la husari. Apoi serví in provinciile russesci de la marca resariténa, si dupa resbelulu de la Crimea, cá colonelu, fu aplicatu la ambassadele russesci din Londra si Paris, unde esclà in mai multe rënduri prin talentulu seu diplomaticu.

Rolu mai mare inse avù in Pecking, unde a facutu cu China o invoiéla favorabila pentru patri'a sa. La 1858, candu deja érá generalu, conduse din partea russiloru impacarea turcomaniloru si kirgisiloru in Asia-de-mijlocu, si facù totu-odata o charta topografica militara, de care russii mai tardiu, la 1873, avura multu folosu in resboiulu loru cuceritoru. Totu-odata facù cu Chiva si unu tratatu comercialu fòrte folositoru. In Bokhara asemene. Prin aceste usiorà multu estinderea Russei in Asia-de-mijlocu catra Persi'a si Indí'a. Mai apoi functionà cá solu in Pecking, unde lucrà cu atát'a istetice, incátu, de si acolo strainii nu sunt bine vediuti, deschise patriei sale comerciulu liberu in giurulu riului Amuru si astu-felu dóue-dieci si unulu de porturi devenira libere pentru corabiele russesci.

Atunce, deja cá unulu dintre cei mai esclinti diplomati ai Russei, fu namitu guvernatoru alu pro-

vincieloru russesci din Asia, de unde in 1864 fu trimisu cá ambassadoru la Constantinopole, unde a remasu pana 'n diu'a de adi, jocandu totu-de una unu rolu fòrte mare. De siguru dinsulu e leulu diplomatiei in cestiunea orientala. Este singurulu intre toti diplomatii straini, care vorbesce si scrie perfectu turcesce. Autorulu incurcaturei presinte este dinsulu. Cum o va deslegá? Vomu vedé.

Alu doile barbatu despre care trebue sè vorbimu, este delegatulu Angliei, marquisulu Salisbury. Acest'a atrase atentiunea lunei inca inainte de conferintia, cáci in calitate de delegatu extraordinaru — inainte de a sosí la Constantinopole — facù o visita pe la tóte curtile europene. Ajunsu la conferintia, avù rolulu celu mai mare, cáci prin gur'a lui vorbiau si representantii celorlalte puteri. Amicii turciloru sperau multu de la debutarea acestui barbatu, inse — precum se vede — nici Angli'a nu cutéza sè pasiésca mai resolutu.

Alu treile diplomatu e Savfet pasia, actualulu ministru de esterné alu Turciei. Acest'a se pare a fi unu omu fòrte energiosu. Se dice, cá are cultura européna deplinu desvoltata. „Trompet'a Carpatiloru“ scrie de „simpathi'a (catra Romani) cunoscuta si manifestata de atâte ori de eptagenarulu Savfet-pasia, inca de candu érá Savfet-effendi comissaru extraordinaru alu Innaltei Porti in Bucuresci la 1857—58 impreuna comissarii extraordinari ai celorlalte puteri garante. Acestu demnitaru — dice mai departe numitulu diuaru — primiá in giurulu seu, in casele banului Mihailu Ghica, pe toti romanii cari i aduceau memorie, sciintie, a supra interesseloru Romaniei, pe cari dinsulu le primiá totu-de-una cu cea mai mare afabilitate si binevoitóre amicía. Acestu amicu alu lui Alesandru Ghica-Voda lucrà cá chiar romanu in comisiune, si — mai in urma — la secularizarea monastiriloru, a datu romaniloru mana de ajutoru a sustiné desrobirea unei a cincea parti din Romaní'a din ghiarele calugariloru greci invértosiate de politic'a rusésca.“ Din debutulu de pan'acuma alu lui Savfet-pasia vedemu, cá dinsulu are sè jóce inca unu rolu fòrte importantu in evenimentele ce se voru petrece in curendu.

Oglind'a lunei.

(H.) Politic'a Europei acuma se face, séu mai bine se esecuta, la Constantinopole. Conferinti'a nu s'a incheiatu inca, dar nu va mai durá multu. Dilele trecute, Salisbury, in numele colegiloru sei a adusu la cunoscenti'a Turciei propunerile reduse si moderate ale puteriloru, declarandu cá déca Pórt'a nu va primí acestu ultimatu, elu are mandatu sè se rentórca. Ceialti delegati facura toti asemene declaratiuni.

In acestu ultimatu nu se mai cere o gendarméria internationala pentru asigurarea crestineloru in Turcia, nici cantonarea trupelor, nici despartirea in dóue a Bulgariiei, éra cestiunea cá Turci'a sè cedeze Serbiei Zvorniculu, remane pendentá, ér punctele relative la marirea teritorului Muntenegrului s'au modificatu conformu invoirii din partea turciloru; va sè dica numai dóue puncte se mantinura: denumirea guvernatoriloru si infintiarea comisiunii supraveghiatóre, dar si aceste se mai modificara in favorulu turciloru.

Savfet pasia declarà, că i pare reu de acésta hotarire a puteriloru mari; in câtu pentru respunsu la ultimatu, dise că elu trebue sè faca mai atâtâiu unu raportu catra Pórta, inse nu crede posibilu că Turci'a sè póta cede relativu la aceste dóue puncte din urma.

Acestu respunsu din urma alu turciloru se va stabili într'unu consiliu de 180 alu dignitariloru mari.

Déca Port'a va respinge propunerile, ambassadorii puteriloru mari voru parasí Constantinopolea.

*

Conflictulu turco-romanu inca nu este incheiatu. Roman'ia nu s'a multiamitu cu asigurarea lui Savfet-pasia, că starea „principatelor unite“ remane totu aceea ce a fostu înainte de promulgareá constitutiunii otomane.

Ministrulu de externe alu Romaniei, dlu N. Jonescu, prin not'a sa din 10 jan., adressata agentului diplomaticu din Constantinopole alu Romaniei, cere o declaratiune formala de la ministerulu turcescu, prin care sè se esprime apriatu, că Roman'ia nu se întielege sub acele „provincii privilegiate“ de cari vorbesce constitutiunea turca.

Din incidentulu acesta, studintii romani ai universitatii din Bucuresti au adressatu diuareloru „Romanulu“ si „Timpulu“ urmatórea manifestare :

„Studintii romani ai Universitatii din Bucuresti protesta, cu cea mai mare energiá, in contra alegatiunii Escelentiei sale ministrulu de externe alu imperiului otomanu, prin care pretinde a loví in drepturile imprescriptibile ale patriei nóstre.

„Pentru sustinerea acestoru drepturi, intemiate pe vechiele capitulatiuni ce s'au inchiatiu intre gloriosii nostrii Domni si Sublim'a Pórta, drepturi consacrate si garantate prin tratatulu de la Paris din 1856 si Conventiunea din 1858, junimea romana este decisa a face ori-ce sacrificie, de ori-ce natura.“

CE E NOU?

Dumitru Zulinski, meritulu preotu militaru de regimentu in Bucovina, carele nu de multu a muritu, inaintea mortii sale a chiamatu la sine pe rectorulu seminarului gr. or. din Cernauti si i-a predatu întrég'a sa avere in suma de 10,000 fl., cá dupa mórtea sa sè fundeze trei stipendii de câte 200 fl., la universitatea de acolo, pentru studintii romani si ruteni. Murindu Zulinski, rectorulu esecutá de curendu vointi'a repausatului.

Junimea romana din Aradu va arangiá unu balu la 8 febr. in „Crucea Alba.“ Vinitulu este destinatu pentru alumneulu preparandialu. Presiedintele comitetului e dlu dr. Nicolau Oncu.

Tinerimea magiara a tramisu prin o deputatiune lui Abdul-Kerim o sabia de onóre. Oprindu-se la Triestu, in 7 ianuarie, deputatiunea fu intimpinata din partea poporatiunii slave cu demonstratiuni ostile; strigandu-i-se: „Mórte barbariloru!“ si aruncandu-se in ea póme putrede. Consululu din Corfu a depesiatu deputatiunii la Triestu, sè nu cuteze a debarcá la Corfu, cáci poporul de acolo inca va dá espressiune indignatiunii sale. In sfirsitu deputatiunea sosí la Constantinopole, unde fu primita cu mare pompa, facéndu-se mare aldamasiu turco-ungurescu.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Comitetulu a tinutu la inceputulu acestei luni dóue siedintie. Éta pe scurtu resumatulu acestora. In siedinti'a prima, de la 7 jan., luara parte urmatorii domni: pres. Alesandru Mocioni, vice-pres. Iosifu Hosszu, cass. Ionu cav. de Puscariu, membrii: V. Babesiu si P. Mihali, secretarul Iosifu Vulcanu. Raportandu-se despre decisiunile adunarii din Lugosiu, s'a hotaritu: 1, cá statutele modificate, respectivu amplificate, sè se substérna la ministeriu pentru aprobare, — 2, sè se faca unu apelu in publicitate catra toti restantierii Societatii, spre a-si achitá datorii'a, (acestu apelu s'a publicatu in nrulu trecutulu alu foii nóstre,) — pentru esaminarea obligatiuniloru private nesatisfacátore s'a esmisu o comissiune compusa din dlu vice-pres. si secretarul, — apoi dlu cassaru a raportatu despre starea cassei, relatandu cá de la adunarea generala din Lugosiu au intratu in cassa: de la: DD. Joanu Petroviciu parocu in Ciclova tax'a pe 1875-6 — 12 fl., Joanu Szeremi protopopu in Madarasu tax'a pe anii 1873-4 — 12 fl., Gavrilu Mileticu proprietaru in Oravitia tax'a pe anii 1875-6 — 12 fl., Alesandru Ferentiu avocatulu in Satumare tax'a pe 1873-4 — 12 fl., dóue colecte prin Iosifu Popoviciu protopopu in Jam — odata 11 fl. 30 cr., alta-data 3 fl. 80 cr. (contributori s'au publicatu in „Albina,“ unde au fostu tramise aceste sume,) — Timoteu Miclea avocatulu in Cacova tax'a pe 1875-6 — 12 fl., Mihaiu Bontescu avocatulu in Hunedóra tax'a pe 1872-3 — 12 fl., — o colecta de Iosifu Popoviciu protopopu in Jamu in suma de 8 fl. 70 (la acésta colecta au contribuitu dnii, toti din Racsidia: Iacobu Munteanu preotu 2 fl., George Barbu negutiatoru 2 fl., Ioanu Bistrianu off. reg. in pens. 2 fl., Const. Bufanu negutiatoru 50 cr., Ioanu M. Popoviciu negutiatoru 50 cr., M. Hoffmanu negutiatoru 30 cr., Janos Imbre neg. 20 cr., Ilie Jana invetiatoru 50 cr., Ioanu Bumbu econ. 50 cr., G. Goianu econ. 20 cr.) — sum'a tuturoru intráriloru in cassa e 95 fl. 80 cr. In legatura cu acésta dlu cassaru a mai raportatu despre obligatiunile de statu cumperate de curendu. — In siedinti'a de la 10 jan., la care au luat parte totu aceea, afara de dlu V. Babesiu, s'a scontru cass'a si s'a constatatu perceptiune 11681 fl. 9 cr., erogatiune 1397 fl. 21 cr., — restu: 10,283 fl. 88 cr.; si a nume in papire de valóre 10,160 fl. 93 cr., in bani 122 fl. 95 cr., — si s'a decisu cá pe banii gata sè se cuapere obligatiuni rurale.

Societatea de lectura a studentiloru romani din Brasiovu a arangiatu la 6/18 ianuarie, in sala cea mare a gimnasiului romanu, o serata pentru serbarea dilei onomastice a Ilustratiunii Sale Parintelui Ioanu Popasu, episcopulu Caransebesiului. Programulu: 1) Discursu de deschidere. 2) Oda la I. Popasu de I. Lapedatu. 3) Auditii acolo, coru barbatescu de G. Dima. 4) Mihnea si bab'a, balada de D. Bolintineanu. 5) Rugaciune din oper'a: O nópte in Granada, coru amestecat de C. Kreutzer. 6) Potpouri de Wiest; duo pentru violina. 7) Scene din dram'a; „Bri-gandii“ de Schiller, tradusa de I. Negruzzi, jucate de mai multi studentii.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tierci nr. 39.